

SLOVENSKI NAROD.

Besede vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogrsko deželo za vsa leta 25 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za en mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom za vsa leta 24 K, za pol leta 12 K, za četrt leta 6 K, za en mesec 2 K. Kdor hodi sam po sebi, plača za vsa leta 23 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za en mesec 1 K 90 h. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poštnina. — Na naročbe brez istodobne vplačilne naročnine se ne odira. — Za ostanila se plačuje od peterstopne poštne vrste po 12 h, če se se ostanila tiska enkrat, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se tiska trikrat ali večkrat. — Dopisi se ne smejo frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravlništvo je v Knaševih ulicah št. 5, in sicer uredništvo v I. nadstropju, upravlništvo pa v pritličju. — Upravlništvo naj se blagovoljno pošilja naročnine, reklamacije, ostanila, t. j. administrativne stvari.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Revolucija v Petrogradu.

V isti meri, kakor za dogodke na azijskem bojišču, se zanima v zadnjih mesecih ves svet za notranje razmere v Rusiji, zakaj že mnogo mesecev kažejo znamenja, da se pripravljajo veliki prevrati.

Nekaj tednov je tega, kar je knez Trubeckoj pisal ruskemu carju, da to, kar se godi sedaj na Ruskem, niso več pusti, nego da je to že revolucija. C'est pas une emente, c'est la révolution.

Sede danes se vidi, kako resnične so bile besede kneza Trubeckega. Kar je on že imenoval revolucijo, to je bil že začetek in zdaj je prišla ura, ki zna postati usodna.

Od tistega dneva, ko je klavirni imperator odbil zahtevo ruskega naroda po ustavi, ko je z najustrežnejši izrazi zavrnil vse nasvete, naprejene proti avtokraciji, vidimo mogočno narščanje revolucionarnega gibanja. Zemstva, inteligenca in delavstvo se je začelo gibati, kakor nikdar poprej. Narod je stopil v boj proti carski avtokraciji.

Kakor nekaka napoved revolucije je počel pred nekaj dnevi strel in so kroglo razbile okna zimske palače. To se je zgodilo med slovesno ceremonijo, med blagoslovljenjem Neve. Ali je bil to atentat na carja? Kdo more na to odgovoriti? Mogoče, da je bil le slučaj, prav tako je mogoče, da je bil to poskus atentata in dokaz, da je revolucionarno gibanje prodrlo že v armado. Ruska armada je bila od nekdanj nagnjena vmešavati se v državne zadeve. Več ruskih carjev je odstranila armada, tajne zveze zarotniškega značaja so bile vedno med oficirji in vojaški pusti so nekaj navadnega. Te razmere izvirajo od tod, da je ruska armada bila nekdanj glavno zadoščeno izobraževanje. Saj je cela vrsta največjih ruskih pesnikov in pisateljev izšla iz armade.

V ruski armadi so velika narodna gibanja vedno našla odmev. Tudi v zadnjih letih se je neštivilokrat pokazalo, kako simpatizira armada s prizadevanjem naroda, da se odpravi avtokratizem, da se uvede ustava in izvrše državne, pravne in gospodarske reforme. Vzpričo temu je lahko mogoče, da je strel na dan blagoslovljenja Neve bil namenjen carju in da je ta strel znamenje, da se carstvo tudi na svojo gardo ne more več zanašati. Skoro isti dan, ko je počil ta strel, se je začel velikanski štrajk v Petrogradu. 150.000 delavcev je opustilo delo in se pripravilo na revolucijo.

Ruska narodna pesem pripoveduje, da je bil Ilija Muromec celih 30 let včevan v železja; a zaužil je neko pijačo, strel okove in postal nepremagljiv junak vseh junakov.

Ilija Muromec je podoben ruski narod.

V državi, kjer ni parlamenta in avobodnega tiska, tam ima narod samo eno pot, da izrazi svoje želje, to je ulica.

Petrogradski delavci so šli včeraj pod vodstvom pravoslavnega duhovnika Gapona na ulice. Šli so pred carsko palačo in zahtevali, naj car osebno sprejme njih petico.

Ta peticija je historičen dokument, ki s plamtečimi besedami obsoja vladajoče ruske razmere in zahteva ravnopravnost pred sodnijo, osebno svobodo, versko svobodo, amnestijo za vse politične obsojence, tiškovno svobodo in celo dolgo vrsto gospodarskih reform. Svobodo in srečo ali smrt, pravi peticija; raje umreti, kot živeti v sedanjih razmerah.

100.000 delavcev je včeraj neslo to petico pred carsko palačo. Vlada je pripravila 50.000 vojaštva.

Kaj se je zgodilo, to sedaj še ni natančno znano. Včeraj zvečer došla brzojavka je prinesla strašno vest, da je prišlo do bojev, da je nastala re-

volucija. Vojaštvo je streljalo na delavce. 180 oseb je bilo kar popoldne ustreljenih, več sto je bilo ranjenih.

Angleško in nemško časopisje je napovedovalo, da prinese včerajšnji dan Rusiji grozno katastrofo. Ob tej uri ne ve nihče, pri čem da je; ve se le, da je tekla kri in vsakdo ima utis, da se je začel na Ruskem boj na življenje in na smrt med rusko avtokracijo in med ruskim narodom.

Vojna na Daljnem Vstoku.

Vojni svet glede kapitulacije v Port Arturu.

„Daily Telegraph“ se poroča o vojnem svetu, v katerem so ruski generali sklenili kapitulacijo, iz Kobe tako-le:

Posvetovanja, ki je bilo v Stesljevih hiši, se je udeležilo dvanaest generalov. Okrog posvetovalne mize je stalo 14 stolov. Ko so prišli generali vprašali, kaj pomenita dva prazna stola pri mizi, so stopile generalu Steslju solze oči. „To sta stola za naša dva padla tovariša!“ je rekel Steselj. Vsi generali so vedeli, zakaj se je sklicalo to usodepolno posvetovanje.

Otvorivši posvetovanje se je general Steselj spominjal v iskrenih besedah vseh junakov, ki so padli za domovino, slavil nadčloveško junaštvo vseh braniteljev trdnjave, ter končal svoj govor z besedami: „Gospodje, moje mnenje je, da je naš sklep ta, da se borimo do smrti!“

Tem besedam je sledilo dolgo trajno posvetovanje in končno so prišli vsi generali po resnem preudarku do zaključka, da imajo voliti samo med kapitulacijo in med takojšnjim poginom cele posadke. Nato so si natočili čaše s šampanjem in jih izpili na zdravje carjevo. Med tem so grmeli zunaj japonski topovi in ker so krogla akoro padale v posvetovalno sobo, je dal general Steselj carjevo sliko, ki je bila

edin okras sicer vse prazne sobe, odstraniti in je pripomnil: „Ne spodobi se, da bi bilo njegovo Veličanstvo navzoče pri takih dogodkih, kakršen je današnji.“

Nato se je kapitulacija sklenila soglasno in vsi generali se podpisali zapisnik. Mnogo od njih je ihtelo in solze so jih zalile, ko se podpisovali usodepolni dokument. General Steselj je nepremično zrl na ta dogodek, njegov obraz je bil blede kakor vosek, poteze na njegovem licu pa so bile trde, kakor bi bile izklesane iz marmornja. Ko so vsi generali podpisali zapisnik, je zavijtel sabljo in zaklical: „Živel naš car in gospodar.“ Nato je dal Steselj poklicati mladega konjeniškega častnika in mu je rekel: „Pošljem Vas kot parlamentarja v japonsko glavno taborišče. Ta naloga je za vas težavna, a tudi častna.“ S tem je bil končan vojni svet.

Z mandžurskega bojišča.

Ruska brzojavna agentura poroča: Pri Huanšanju se je 21. t. m. vnel boj med predstražami. Japonci neprestano obstreljujejo Novgorodski in Putilovski grič in vasi Yalungzan, Šakopao in Udatong. Ruska artiljerija pa strelja na japonske pozicije pri Vaganci. Ruski vojaki žele, da bi se čim preje mogli sprijeti s sovražnikom.

Baltiško brodovje.

Iz Diego Suarezja se poroča, da ste se obe eskadri baltiškega brodovja že združili in čakate sedaj pri nekem otoku blizu Madagaskarja na tretje brodovje. Kje se zadržuje admiral Roždestvenski, se ne natančno povedati, da si so o tem francoske oblasti zelo dobro poučene. Čuje se, da je rusko ladjevje veliko številnejše, kakor se sploh misli.

Vojne ladje v indijskih vodah.

Iz Londona se poroča: Renterjev urad je dobil včeraj iz Penanga poročilo, da so se pojavile pri otokih Pulo-Langkavi štiri velike vojne ladje. Sprva

se je mislilo, da so japonske, kakor se pa sedaj govori, so te ladje nemara — ruske.

Operacije generala Renenkampa.

Po poročilih iz Mukdena se je generalu Renenkampu že opetovano posrečilo prodreti do Fengvančenga ter natančno rekonoscirati položaj Kurokijeve armade. Čim prične Kuropatkin ofenzivo, bo Renenkampf dobil nalogo objeti in obiti japonsko levo krilo. Ako se mu to posreči, je bitka za Kuropatkina dobljena.

Pred otvoritvijo državnega zbora.

Dunaj, 22. januarja. Jutri sprejme ministrski predsednik baron Gautsch poljski klub. Izmed 169 nujnih predlogov, ki so še nerešeni izza zadnjega zasedanja, se umaknejo vsi razen petih. Čiški radikalci dosedaj še ne kažejo volje odtegniti svojih nujnih predlogov.

Linec, 22. januarja. Posl. dr. Ebenhoch je obelodanil v svojem glasilu članek o predstojemem državnozbornem zasedanju. V članku opozarja na nevarnosti, ki groze delavnosti državnega zbora, še preden se sestane. Posebno oviro dela vprašanje, ali bo baron Gautsch vladal klerikalno ali napredno. Vlada bo storila vse, da hodi srednje pot.

Dunaj, 22. januarja. O varoku za odstop dr. pl. Körberja piše »Reichspost«, da je bil edini vzrok ta, ker dr. pl. Körber ni mogel esarju obljubiti, ali bodo parlamentarno rešene do konca januarja 1905. vojne potrebnosti, kakor jih je odobrila delegacija.

Volilno gibanje na Ogrskem.

Budapešta, 22. januarja. V Aradu so se primerili veliki volilni izgredi. Aretovanih je bilo 150 volilcev. Ravnotako se je razvila na volilnem shodu v Szent Miklosu

LISTEK.

Cankarjeva polemika.

Cankar je svojo »Gospo Judito« opremil z obširnimi predgovori, v katerem sarkastično polemizira z nekimi svojimi kritiki in nam razodeva svoje nazore o namenu umetnosti in o umetnosti med Slovenci.

Predgovor je krasno pisan, je mestoma jako duhovit in mestoma poln pekočega uničevalnega posmeha. Lahko se reče, da je ta predgovor mal stilističen umotvor.

O vsebini tega predgovora, o nazorih, ki jih zastopa Cankar, pa bomo v naslednjem povedati svoje mnenje. Predvsem morajo pa čita telji izvedeti, kaj pravi Cankar sam.

V predgovoru »Gospo Judito« piše med drugim:

»Dolgo vrsto let sem vam pripovedoval vesele in žalostne zgodbe, pel o tega življenja sramoti in bridkosti in zdelo se mi je, da je to umetnost. Mislim sem tudi, da je svet, kakor ga vidim, in da je moja pravica in na nekak način celo moja dednost, če so moji naočniki, iz življenja neveselih izkušenj liti, tako mračni. Zakaj zdelo se mi je nadalje,

da je vse umetnosti pogoj umetnikovo življenje in iz tega življenja porojena posebnost njegovih oči. Objekt je isti in če bi gledali vsi ljudje enako, bi bila rodila zemlja enega samega velikega umetnika in nobenega več za njim. In zdelo se mi je nazadnje, da so vse te reči znane že celó v R. v. in da bi opravljal nepotrebno opravilo, kdor bi pel ljudem dandanes o »Novi pisarjici«.

Zmotil sem se; da, zmotil sem se. Poslušati je treba, kako v naših krajih pisarni ljudje govorijo o umetnosti. Tako govorijo: Ni glavna stvar, da je umotvor — umotvor! ... Ali razumeta? ... Temveč treba je, da je umotvor tudi — no, kaj še? Še veliko drug ga, o! Umetnikom se niti ne sanja, kako imenitne so njih dolžnosti in kako velika je njih odgovornost pred Bogom in pred ljudmi. Če bi se takle umetnik, lahko celo človek, kakor je, le malo zavedel — desetkrat bi se premislil, predno bi nesel svoje srce naprédaj ...

Ni dovolj, da je umotvor — umotvor, treba je tudi, da je putka morelna.

Pravijo, da je na umotvoru umetnost postranska reč, glavna pa da je blag namen in moralno bese dilo. Če tega ni, da je treba pognati

preko praga umotvor z umetnikom vred. In da umotvor ni ustvarjen za srele ljudi, željne, temveč — za koga? Vrag vedi, za neki takomnenovani narod, ki sicer ne kupuje knjig in jih ne bere, ampak ki je klub temu molčeč in strog sodnik umetnosti in še mnogoterim drugim stvarim. Tisti narod je velik kujon. Sam ne izpregovori nikoli, ne vidi ga človek, komaj da ga duha. Zagovornikov pa ima veliko število, vestnih in ognjevityh zagovornikov. Z dolgim in mrkim obrazom si ogleda zagovornik umotvor, zamaje z glavo na desno, zamaje na levo ter vzdigne kazalec. »Kar se mene tiče, bi dejal, da je tale umotvor resničen umotvor. Prijeten je po obliki in sočnat po vsebini. Ampak kaj pomeni narod? To ni za naš narod. Naš narod, nepokvarjen, kakor je ... In dolga pridiga. Osreččen odide umetnik in njegova nemoralna z njim ... Pa kaj še zahteva narod? Navduševanja za vse, kar je lepega in blagega na svetu. Nikoli še nisem opazil, da bi se bil narod navduševal, ali da bi občutil željo po navdušenosti; leži tam kakor pobožna kladja; ampak še ga umetnik ne navdušuje, zasepé takoj z nogami. Z nogami svojih zagovornikov. »Kje pa je navduševanje? Ali

boš navduševal, ali ne? ... Pa kaj nadalje še zahteva? Pouka zahteva. Res je sicer, da ni pouka prav nič željen in da bi mu, kakor se kaže, tudi ne koristil nič. Ampak dolžnost umetnikova je, da poučuje, da prodaja moralo na debelo in na drobno in da se navdušuje neprestano, kakor kobilica v solneu ...

Tistim, ki zahtevajo od umetnikov, da bi se na stroške umetnosti ozirali na takomnenovano moralo, da bi narod poučevali in vsigajali, da bi ga navduševali ne vem za kaj vse ter na takorekoč (kakor se izražajo njegovi stilistično nahodni besedniki) »dvigali v višavo lepega in blagega«, tistim ljudem — koreninici, ki raste edino le v naših drugače narodovityh krajih — je treba razložiti, da je ta zahteva, če se na rahlo izrazim, največja nesramnost. Kaj? Vi sami ste potisnili narod tako globoko, da je v mlaki že do vratu; sami ste se trudili dolga leta in desetletja v potu obraza, da bi vzgojili v narodu surovost in ste naposled v veliki meri dosegli svoj namen; sami ste skrbeli z besedo in zgledom, da je dandanes popolnoma nesposoben za vsako navdušenost — in zdaj zahtevate, da bi popravil umetnik, kar so zagrešili vedoma in namenoma

samopridni vodniki in učitelji narodovi? Sakrament, če to ni nesramnost! Oskrunil je slepar otroka in zdaj je ljubosumen. Naposled — nikar se ne bojte! Z umetnostjo naroda nihče ne bo pobujal. To bi bilo mogoče pred nekaterimi desetletji; zdaj pa je vsled vaših koristnih naporov že tako napredoval, da mu je umetnost tuja. Če hoče resničen umetnik govoriti z narodom, mora govoriti jezik, ki ga v svojem srcu zančuje. Tako se je zgodilo, da se dandanes umetnik in narod ne razumeta več ... In zdaj pribijem drugo nesramnost! Ker je ostal narod tam, kjer je bil pred petdesetimi leti, in ker se je po zaslugi svojih glasnih vodnikov pogrešnil še za dobrih par klaster globlje, zahtevajo ljudje, da naj občepi tudi umetnik v Jami nad Dobrušo ali v Črnem grabau. Ker govori in misli narod zmirom bolj po rovtarsko, hodi zmirom bolj rovtarski tudi umetnik. Saj je že skoro bajka, da je bil Prešeren kdaj popularen in kmalu že Jurčiča ne bodo več razumeli. Zatorej nazaj do Janeza Ciglerja! ...

Tako Cankar.

(Dalje prih.)

pravcata bitka. Prihitelo je vojaštvo. V Vel. Varadinu je prebivalstvo zelo razburjeno, ker so jim poslali za asistenco zgolj hrvaške vojske.

Budapešta, 22. januarja. Primas Vassary je razposlal vsem duhovnikom okrožnico, v kateri jih poziva, naj pomagajo le takim strankam, ki so zveste kralju in prijazne državi (liberalna stranka). Zoper duhovnike, ki bi se drugače vedli, bi moral nastopiti z vso odločnostjo.

Položaj v Srbiji.

Belgrad, 22. januarja. Jutri se začne zopet zasedanje skupščine, ki jo čakajo velike zadeve: novo državno posojilo, naročba novih topov, gradnja novih železnic. Ker želi kralj, ki zastopa strogo narodne interese, da se novi topovi komparativno poizkusijo, dočim noče vlada ničesar o tem slišati, bo skupščina vključila strankini disciplini skoraj gotovo odklonila vladne predloge ter se postavila na stran svojega kralja. Ako pa se to zgodi, mora odstopiti Pasićev ministro, pa tudi skupščina se mora razpustiti. Nove volitve bi se izvršile brezdvomno proti radikalcem in novoizvoljena skupščina bi se zbrala šele meseca oktobra.

Belgrad, 22. januarja. »Samouprava« izjavlja, da je avstrijski finančni skupini treba ponuditi Srbiji le ugodnejše pogoje za posojilo kot druge države, in Srbija bo brez obotavljanja sklenila posojilo z avstrijsko finančno skupino.

Dogodki v Macedoniji.

Dunaj, 22. januarja. V dobro poučenih diplomatskih krogih smatrajo položaj na Balkanu za zelo resen. Čudna naglica, s kakršno se oborožujeta Bolgarija in Turčija, je dokaz, da obe državi slutite, da pride spomladi do konflikta. Okolnost, da ima Rusija vezane roke, olajšuje macedonskim odborom delovanje.

Sofija, 22. januarja. Knez Ferdinand obišče še tekom tega meseca oficalno nemškega cesarja, kar se spravlja v direktno zvezo s položajem na Balkanu.

Belgrad, 22. januarja. V Skutariju so bile velike demonstracije proti avstro-ogrskemu konzulu Ippenu. Mohamedanski Arnavti so hoteli naskočiti konzulat ter linčati konzula. Prihitel je bataljon turških vojakov ter obkolil konzulat. Vzrok arnavtski jezi je to, da so našli v neki mošaji svinjsko glavo in med prebivalstvom se je razširila vest, da je glavo položil tja avstro-ogrski konzul, da bi mohamedanske vernike ponižal pred kristjani.

Dogodki na Ruskem.

Petrograd, 21. januarja. Do včeraj zvečer je ustavilo delo 176 tovarn, industrijskih podjetij in tiskarn, skupno 96.000 delavcev. Časopisi niso izšli.

Petrograd, 21. januarja. Stevilo štrajkajočih rapidno narašča ter se širi štrajk tudi po deželi. Jutri napoči splošni štrajk. Štrajkalo bo najmanj 250.000 delavcev. Fond za štrajkajoče znaša 2½ mil. rubljev.

Petrograd, 21. januarja. Policija se je vedla dosedaj izredno mirno ter dostikrat niti na izzivanja štrajkajočih ne reaguje. Po vseh vojašnicah so vojaki noč in dan s puško v roki pripravljeni, da stopijo v akcijo. Po mestu hodijo na vse strani močne patrolje.

Petrograd, 21. januarja. Položaj je skrajno resen. Gibanje je zavzelo nevaren političen značaj. Za jutri se pričakuje velike reči. Iz pokrajinskih mest dohajajo resna poročila. Bati se je atentatov na visoke dostojanstvenike.

Petrograd, 21. januarja. Štrajkajoči so pripravljeni na skrajne korake. Po mestu vlada pravcata anarhija. Štrajkajoči ne poznajo nobene avtoritete več. Mesto je pravzaprav pod naglo sodbo. V vseh javnih poslopih je skrito vojaštvo, da v prvi potrebi udari na dan. Proti večeru so bili na raznih krajih krvavi spopadi s policijo. Policija je tudi streljala ter ubila več delavcev.

Petrograd, 21. januarja. Vojaštvo je že dobilo prave patrone.

Krvav izid je skoraj neizogiben. Štrajkajoči vztrajajo pri svojih zahtevah: 8urno delo in najmanjša dnevna 1 rubelj. Veleindustriji, ki so imeli danes konferenco v finančnem ministratvu, pa so odbili vse delavske zahteve.

Petrograd, 21. januarja. Mesto je v temi, ker štrajkajo delavci plinarne in elektrike. Za jutri se je bati, da ne bo dobili več kruha, ker tudi peki štrajkajo.

Petrograd, 21. januarja. Car je voljan, sprejeti lojalno nastopivše delavske odposlance, toda ne v zimski palači in ne tedaj, ko stoji štrajkajoča množica pred palačo, temuč v Krasnojem selu, kamor je odšla vsa carska rodbina in kjer se vrše tudi ministrske konference. Polcija in vojski imajo nalog, da postopajo skrajno prizanesljivo. Štrajk zadobiva čimdalje bolj revolucijski značaj.

Ministrska kriza na Franco-skem.

Pariz, 22. januarja. Predsednik Loubet je naprosil Rouviera, naj sestavi novo ministristvo. Rouvier je odgovoril, da se bo najprvo posvetoval s svojimi prijatelji ter svoj sklep čimprej naznanil Loubetu.

Pariz, 22. januarja. Rouvier je imel dolgo posvetovanje s Sarrienom, ki ga hoče brezpogojno imeti v svojem ministristvu. Posvetovanje je bilo imelo uspeh. Rouvier bo pritegnil v svoje ministristvo po možnosti zastopnike vseh strank, tudi radikalee in socialiste. Deleassé ostane v novem ministristvu.

Bojni vladarji.

Carigrad, 22. januarja. Sultan je hudo obolel. V dvornih krogih uvidevajo, da je operacija neizogibna. Vlada pa noče dovoliti operacije, ker bi se s tem katastrofa pospešila. Ravno se že z vprašanjem o prestolonasledstvu. Kot prestolonaslednik pride v prvi vrsti v poštev Rašid efendi, ki zasede prestol kot Mohamed V.

London, 22. januarja. Švedski kralj Oskar je nevarno obolel.

Kava „Družbe sv. Cirila in Metoda“.

(Tožba I. Jabačin contra Bradaška.)

(Konec.)

V soboto popoldne ob 2. se je obravnava nadaljevala. Takoj začetkom se je oglasil za besedo tožilec zastopnik g. dr. Kušar ter predlagal, da se pozove za pričo Jabačinov magaciner Gorjan, ki bo izpričal, da se svedoka gosp. Hanka Severju ne sme verjeti, kar je izpovedal, češ, da je prišel iz sovršstva do Jabačina, kar zlasti dokazuje njegove besede napram Gorjanu, da hoče Jabačina uničiti. Sever pa tudi zbog tega ne more biti verodostojen svedok, ker ga je obtoženo pozval v pričevanje in se pri njem že preje informiral.

Dr. Kušar je nadalje še predlagal, naj se vpraša za mnenje »Trgovska in obrtna zbornica«, ako je delal g. Jabačin s upeljavo zvezdne kave nedopustno konkurenco družbeni cikoriji in ako je bila to sploh konkurenca.

Kaj je konkurenca in kako se dela nedopustna konkurenca, lahko sodijo samo strokovnjaki, zato sodba priči, zlasti družbenega vodstva ne more biti merodajna.

Po mnenju dr. Kušarja ni g. Jabačin v uvedbo zvezdne kave družbi nele nič škodoval, marveč ji še celo koristil. Ako bi prodajal samo družbeno kavo, bi moral propasti; ker pa je trgoval tudi z zvezdno kavo, si je utrdil svoje gmočno stališče ter s tem omčil, da je poleg zvezdne kave mogel prodajati tudi družbeno, kar je neslo družbi vsekakor dobiček, ki bi ji bil sicer odpal, ako bi bilo uničeno Jabačinovo podjetje.

Da je g. Jabačin v tem oziru s trgovskega ozira pravilno postopal, lahko izpričata trgovca Little in Sarabon, ki se naj zaslúšita.

Zaslúšita se na naj tudi Jabačinova potnika Robert Walland in Maks Armid, ki bosta izpričala, da se je družbena kava na deželi n. pr. v Zagorju, kjer je večina socialnih demokratov, ki ne marajo kupovati blaga v narodne svrhe, zelo težko razpečevala.

Zaslúšijo se naj končno gg. Ernest Perdan, Ivan Bonač, Anton Krisper in Feliks Urbane, ki so tudi družbeni založniki in prodajalci.

jajo poleg družbenega tudi drugo blago, ne da bi temu družba ugovarjala. Is teh zaslúšit se bo tudi razvidelo, da so družbo morali voditi posebni motivi, da je jela postopati proti Jabačinu.

Obdolženec zagovornik gosp. dr. Hrašovec se prveemu predlogu glede zaslúšanja magacinerja Gorjana ni protivil, odločno pa je zavračal dr. Kušarja, da bi obdolženec ne smel skrbeti za priče, naglašaje, da bi sicer postalo iluzorno vsako pravosodje. Zagovornik se je nato izjavil proti vsem ostalim dr. Kušarjevim predlogom ter predlagal, da jih naj sodnik odkloni.

Z ozirom na predlog glede »Trgovske in obrtno zbornice« je rekel, da bi bilo pač popolnoma odveč, jo vprašati, ali je bila Jabačinova konkurenca proti družbeni kavi dopustna, ko je vendar tožilec sam priznal, da je bila škodljiva. Saj je jasno kot beli dan, da je g. Jabačin nekorektno postopal, ko je jel prodajati zvezdno kavo in ves dobiček vtaknil v žep.

Jedro cele stvari tiči v vprašanju, ali je g. Jabačin napram družbi častno postopal. To pa more razsoditi edino sodnik, ne pa trgovska zbornica, ali kako priče.

Obdolženec zagovornik je končno predlagal, naj se preditalo ponudbe, ki jih je postavil g. Jabačin družbi glede kave, in da se naj zaslúšita kot priči še gg. dr. Kramer in trgovec Mehle.

Nato je predital sodnik brzojavko obdolženca M. Bradaške iz Kamnika, da se naj zaslúšita kot priči trgovca Majdič in Grašek, katerima je tožilec mesto Cirilmetodove kave poslal zvezdno, ki sta jo nato prodajala tudi kot Cirilmetodovo cikorijo.

Preditalo so se Jabačinove ponudbe glede kave na družbeno vodstvo, datirane z dne 19. avgusta 1897, 19. avgusta 1898 in 15. julija 1900.

V prvi ponudbi obljublja Jabačin plačevati družbi 200 K od vegona kave proti temu, da postane on izključni družbeni zalagatelj in se mu dovoli dati registrirati znamko.

Druga ponudba se tiče sladne kave; v tej ponudbi naglašja, da govodijo zgolj pošteni nameni, da ima resno voljo družbi koristiti in da bo vedno skrbel za čast in dobro ime družbe.

Tretja ponudba se tiče ustanovitve lastne tovarne.

Tožilec zastopnik dr. Kušar je vztrajal pri svojih predlogih in z ozirom nato, da od dr. Hrašovca nasvetovani priči Grašek in Majdič, ne moreta priti k obravnavi pred pol 7. uro, predlagal, da se obravnava preloži, ker denar ne igra nobene vloge in bi to bilo samo v interesu pravde.

Dr. Hrašovec se je izrekel proti temu predlogu, naker je sodnik naznanil, da bo svoj sklep o stavljenih predlogih razglasil kasneje.

Nato sta se zaslúšila izvedenca o knjigovodstvu gg. računski svetnik Mrak in računski ofical Josin.

Izvedenca sta izpovedala, da v knjigah ni najti niti semestralnega, niti letnega zaključka razen enkrat, dalje sta sešela 52.396 kg v prvi in II. knjigi v času od 25. aprila 1897. do 27. junija 1899. in računala začetkoma I. kolono, katere je semestertja znašala manj kot druga, pri nadaljnjem seštevanju pa sta se držala II. kolone, a nista vprašala g. Jabačina, kaj pomeni I. in kaj II. kolona. Ali je bil za Iv. Jabačina, oziroma njegovo prodajalno kakšen saldo v teh knjigah, se nista brigala in tudi nista gospoda Jabačina vprašala, kje ima zapisano blago, sprejeto za svojo trgovino. Uradno se je konstatovalo, da pri pregledu prvih knjig, ki so se pregledale za daljši obrok in tudi za par mesecev naprej, ni niti kakšnega sprejetega blaga za Iv. Jabačina v knjigah tako n. pr. od 1. avgusta do 7. decembra 1900. Ker se v II. zvezku na strani 124 najde zaključek, sta izvedenca od 26. junija 1899. do 27. junija 1900. t. j. do zadnje strani omenjene knjige pregledala vse in dobila svoto 40.781 kg. V I. in 2. zvezku od 27. junija 1899. je bila že preje vsa svota sešeta in izkazuje s svinčnikom zapisana množina le 41.065 kg. G. Jabačin je razjasnil ta razoček s tem, da je dal I. kolono seštet, ki zasnazuje množino tujim odjemalcem prodane kave v originalnih zabojih. Diferenco pa tvorijo v lastni trgovini ali tudi iz nje domačim kramarjem prodane množine. Izvedenca sta dalje izpovedala, da sta fakturo Julijane Petek s 50 kg izpustila, ker je tam zasnamek »izgubljen«. Zaključek 2. zvezka kaže 40.781 kg, od Jabačinove strani seštet pa le 38.805 kg. To diferenco je razjasnil g. Jabačin s prejšnjim svojim pojasnilom. V 3. knjigi sta izvedenca izračunila množino na 89.898 kilogramov, dočim znaša Jabačinov račun 89.923 kg, torej za 24 kg več.

V tej knjigi ni več najti dveh rubrik. Iz 3. knjige je prenehanje pravilno v 4. knjigi 20.608 kg, 2075 kg in 2378 kg, skupaj 24.453 kg in znaša

zaključek s 31. decembrom 1903 92.322 kilogramov, dočim je Jabačin seštel 91.212, različka je torej 110 kg. Pri seštevanju od 24. junija 1903 naprej sta naletela na različne napake, deloma na korist, deloma na škodo Jabačinovo in sta primerjaje knjigo o pošiljavah in boletah prišla na to, da se je v Jabačinovo trgovino od 21. jun. do 31. dec. 1903 v 14 slučajih oddalo 761 kg, ki pa v knjigi šteje 4 niso zapisani. Ivan Jabačin je trdil, da je to zakrivila neizkušnost knjigovodje Zelenika. Na to sta izvedenca natanko pregledala točko za točko in našle svoto 2065 kg, dočim izkazuje tvrdka le 2011 kg; nadalje sta pregledala pomožne knjige št. II. od 20. januarja do 30. junija 1904 ter izračunila 18.699 kg dočim izkazuje Jabačin samo 18.332 kg. V tej knjigi se nahaja tudi nekaj drugih manj znanih napak, ki sta jih popravila. Izvedenca sta zahtevala izkaz o dobljeni češki in v Jabačinovi tovarni narejeni kavi, da bi izračunala, koliko se je kave prodalo v korist »Družbi sv. Cirila in Metoda« in koliko znaša svota dobljene in fabričirane kave, na kar je Jabačin odgovoril, da nima teh izkazov. Izkaz o zaostankih in neizterljivih terjativah je pokazal Jabačin sam, in jima rekel, da bo od teh svot vključ t-mu plačal pripravek N. vprašanje sodnikovo, če je bilo knjigovodstvo vzorno, sta izpovedala, da se isto ne more imenovati vzorno, zakaj našle so se različne že navedene napake in za trgovca tudi ni dopustno, imeti mesto knjig samo sešitke, ker se morajo oravčasno preskrbeti prave knjige. Na vprašanje tožiteljevega zastopnika, če je Jabačinovo knjigovodstvo tako, da se na podlagi glavnih in pomožnih knjig more priti do zaključka, da družba ni mogla trpeti škode, sta izvedenca odgovorila, da se po natančnem pregledu morajo najti te napake.

Dr. Kušar je na to postavil predlog, da se zaslúšijo izvedenci, ki bi naj konstatirali, dali ima g. Jabačin plačevati družbi prispevke od brutto ali netto blaga.

Sodnik je proglasil sklep, da se odklanjajo vsi tako po dr. Kušarju, kakor tudi po dr. Hrašovcu stavljeni predlogi, ter ta sklep motiviral s tem, da ne morejo uplivati na končni izid razsodbe.

Na vprašanje dr. Hrašovca, koliko stanejo v raznih praktikah priobčeni inscerati, tičeči se kave, se je konstatiralo, da stane inscerat v družinski pratiki 115 K, v Blasniki v pratiki pa 200 K. Nato se je razprava ob ¾ na 7. uro preložila na pol osmih zvečer.

Ko se je otvorila zopet razprava, je dobil besedo dr. Kušar, ki je izgovoril približno takole.

Iz cele razprave je posneti, da ne igra pri današnji razpravi velike vloge samo razmerje med g. Jabačinom in g. Bradaško, marveč posebne razmerje med g. Jabačinom in »Družbo sv. Cirila in Metoda«.

Nato se dotakne g. govornik pogodbe med Družbo sv. Cirila in Metoda, glasom katere ima on pravico razpečevati v korist družbe kavino primes, poudarja pa, da se je ta ideja rodila v glavi g. Jabačina. Ta pogodba se glasi takole, da ima on trpeti (razpečevalec) vse stroške, vse pravice pa pristojajo družbi, katere ima skrbeti samo za živahno reklamo.

Da bi se z vpeljavo zvezdne kave škodovalo konzumu družbene kave, to trditve zavrača g. dr. Kušar odločno in trdi, da je iz podatkov razprave razvidno, da temu ni tako.

Vprašanje, ako ni g. Jabačin oškodovalec družbe, je stopilo na dnevni red, ko je podaril Franek družbi sv. Cirila in Metoda 300 K. Tedaj se je začelo obširno zanimati na jedni strani bolj za družbeno kavo, na drugi strani pa je pričelo povpraševati po virkih, kateri so napolnili Francka od tega daru. Rastrosile so se najrazličnejše govorice, da je g. Jabačin ogoljufal »Družbo sv. Cirila in Metoda« za 90.000 K. Takim govoricam pa mora biti dana neka podlaga, gotovo morajo imeti kje izvir, tega mnenja je bil g. Jabačin in po poizvedovanju je tudi prišel do tega, da se je govorilo pri sestanku šentpeterske podružnice tako, kakor je navedeno v zasebnih obzobih.

Povzročitelj vseh teh govorice je bil g. Maks Bradaška.

Bistveno je g. obdolženec sam priznal vse, potrjeno je pa to tudi po pričih gosp. Jos. Petriču, istotako pa tudi po vseh ostalih pričah.

Drug moment je bil morda to, da je Maks Bradaška te besede rabil nalašč in s hudobnim namenom. Ako se sklicuje ob dolženec na tajnost in zaupnost, se sodnik na to ne more ozirati, ker se je to vršilo v javnem lokal, kateri je bil odprt in kar je glavno, 18 oseb, katere so, kakor to zahteva naša postava, zamogle slišati to očitjanje.

Dokaz resnice se je popolnoma ponesrečil.

Priznati se sicer mora, da Jabači-

novo knjigovodstvo ni bilo vzorno, toda iz vseh glavnih in pomožnih knjig se vendar da dognati vsaka hiba in se je tudi dognala. In če bi se družba posluževala pravice revizije, češar pa v šestih letih ni storila, bi bila lahko prišla vsaki napaki na sled in bi se bila lahko prepričala, koliko jej gre. Ako knjige niso vzorno vodene, se zaradi tega še ne sme reči, da so tako vodene, da je to naravnost kaznjivo.

Kar se končno tiče zaupanja, tudi v tem oziru ni ničesar dokazanega, kajti g. Jabačin je vedno na tem stališču, kar sem družbi dolžan, bom plačal, kolikor knjige izkažejo, to plačam. — Da bi pa on tudi od tistega plačeval družbi, kar od strank nikdar ne more izterjati, tega pač nihče ne bo zahteval.

Obtoženec zagovornik dr. Juro Hrašovec se je v svojem govoru obširno bavil s vprašanjem, ali je gosp. Bradaška iz osebnih mržnje in iz slabega namena nastopil proti g. Jabačinu in ali sme več verjeti pričih gosp. Petriču, kakor vsem ostalim svedokom ter pričel do zaključka, da je obdolženec ravnal bona fide, da ni imel namena zaliti g. Jabačina, marveč da ga je vodila v celi zadevi edino ta želja, da bi družbi koristil. Glede g. Petriča je rekel govornik:

Današnja pravdo je pravzaprav povzročil g. Petrič in to brez vsake potrebe; zbog tega je tudi on kolikoroliko interesiran na celi stvari in baš z ozirom na to se mu ne sme več verjeti kakor drugim pričam. Petrič je govoril pod tem pritiskom, to je treba upoštevati.

Nadaljuje svoj govor je dr. Hrašovec naglašal, da se je dokaz resnice brez dvoma sijajno posrečil.

Da knjige niso bile v redu, in da iz teh knjig ni mogoče določiti pravega prometa, še manj pa izračunati, to so pridrili izvedenci, to tudi lahko na prvi pogled sprevidi in presodi vsak lajik. Neglede na napake, katerim ni pripisovati posebne važnosti, namreč na napake pri seštevanju, tudi neglede na napake, da se niso zneski zapisovali na to konto, marveč na druga konto in da so se vpisovali tudi drugi zneski, ne glede na take napake je pa treba posebno to upoštevati, da ni v knjigah nobenega popolnega sklepa. — Kdor ima dolžnost komu kaj plačati, ta se mora pač sam prepričati, koliko da dolguje. Če g. Jabačin od leta 1897. pa do 1903 ni predložil družbi nobenega sklepa, potem je to pač tako postopanje, da človek res ne ve, kaj bi rekel; tako postopanje pač zasluži prav najostrejšje kritike in ni ga sodišča, ki bi moglo obsoditi koga radi take kritike. Izgovor, da je imela družba pravico revizije, je ničev. Dolžnost g. Jabačina je bila, da bi vsaj vsako drugo leto zaključil račune in jih predložil družbinemu vodstvu. Ker tega ni storil, je bilo njegovo postopanje skrajno površno. In če je dajal od izkupila samo leto za letom po svojem spominu 200 do 400 K prispevka, se mora to postopanje imenovati naravnost nekorektno. Ali družba pri tem kaj riskira ali ne, je irelevantno.

Dokazana je trditev, da knjige niso bile v redu in to posebno, ker ni bilo zapisano v knjigah, koliko kave je g. Jabačin sprejel v svojo lastno trgovino. S tem je družbo brez dvoma oškodoval. Najboljši moment, ki najboljši govori proti g. Jabačinu, pa je ta, da je vpeljal takomenovano zvezdno kavo. G. Jabačin je sam čutil, da ga je tukaj najhujše zadeti, in je sam priznal, da to njegovo postopanje proti družbi ni bilo lojalno. On pravi, da so se brez njegove vednosti dale v različne pristike in kolendarje reklame, v katerih se naglašja, da se ta kava prodaja v korist »Družbe sv. Cirila in Metoda«. Njegov knjigovodja je pod prisego potrdil, da gosp. Jabačin teh insceratov ni naročil in da je on to na svojo roko ukrenil. Mogoče je to resnično, da g. Jabačin sprva o tem ni vedel, ali da bi o tem ne zvedel pozneje, ko je dobival račune za te inscerate, ki so znašali 200 do 300 K, to je popolnoma izključeno.

Posito, da g. J. za to ni vedel, je faktum, da so inscerati izšli in faktum je, da se je inserirala neresenica in se je vsled tega škodovalo družbi. Posebnega dokaza v to ni treba. Saj je g. J. sam priznal, da je zvezdna kava cenejša in zato se je gotovo te kave veliko prodalo in razpečalo; sicer se izgovarja, da bi bil uničen, ako bi ne bil prišel prodajati te kave in da je konzum družbene kave padel, ker ni bile dovolj reklame. A niti eno, ni drugo ni resnično.

Reklama je bila vedno ista, a vendar je konzum družbene kave vedno padal in sicer v istem razmerju kakor je naraščal konzum zvezdne cikorije. Družba je bila na ta način faktično oškodovana in g. Jabačin ji je po reviziji knjig tudi nakazal 744 K kot oni znesek, katerega bi imela družba po knjigah še dobiti. Če bi bil g. Bradaška to stvar nekoliko povečal, iz muhe konja napravil, če bi bil zgubno slikal veliko večjo, kakor je bila v resnici, bi bilo to končno vseeno. Ali je kdo oškodovan za 10.000 K ali za manj, to je

vseeno, faktum je, da trpi dotičnik škodo; število tu ne odločuje.]

Ako se to vpoštevata, potem se mora pač priznati, da g. Bradaška s svojimi besedami ni nič žali g. Jebračina, in se ni dotaknil njegove osebnosti. Ako se mu je pa reklo, da je nasproti družbi postopal nelojalno, se radi tega ne more čutiti žaljenega.

Zagovornik je končno predlagal, da se naj obdolženec oprosti. Gosp. sodni svet. Vedernjak je nato razglasil sodbo, da se g. Makso Bradaška popolnoma oprošča.

Svojo razsodbo je utemeljil s tem, da upravičene kritike se ni smatrati za žaljive. Da je bila obdolženčeva kritika upravičena, to se je dognalo. Takisto pa je tudi po pričah: Podkrajšek, Bonač, in dr. Tomišek, dokazano, da g. Bradaška ni imel namena tožitelja žaliti. Postopanje g. Jebračina napram družbi z vpeljavo zvezde kave in z reklamo za to kavo ni bilo pravilno, kar je dokazal g. Bradaška.

Obdolženec se je dokazal resnice za svojo upravičeno kritiko posrečiti v celoti, zato se je moral tudi oprostiti.

Končno je sodnik še dostavil: Vsa ta zadeva se pa osebne časti in poštenja trgovca Ivana Jebračina ne dotika in mislim, da ni nikogar, ki bi mu hotel zaradi te zadeve podtikati nepoštenih namenov.

Tožiteljev zastopnik dr. J. Kušar je prijavil proti razsodbi vzklic na višjo instanco.

Dnevne vesti

V Ljubljani, 23. januarja.

Ti jih že morajo poznati! Zadnji »Domoljub« piše o Tirolcih takole: In ne bo gas časom Sloveka, ki bi ne imel toliko soli v glavi, da bi ne videl, da je »Notranjec« pisan k večjemu za neumne Tirolce, ki pridejo k pameti šele s 40. letom. Dobro! Ta ultramontanska zlahta se med sabo gotovo pozna! V stisko pa pride klerikalni dvorni svetnik Šuklje, ki je takoj potem, ko je zlezel v klerikalno srabco Tirolce in njihovo šolo čez pretege hvalisal. In sedaj izve »Domoljub«, da so Tirolci neumni, in da pridejo k pameti šele s 40. letom! Neprijeten demanti to začetna na Kamnu!

Klerikalci napredujejo. V Cerkljah imajo katoliško izobraževalno društvo. Predsednik je seveda kaplan. Njegova deana roka je bil podpredsednik, ki se je tako katoliško izobrazil, da je prišel v sodno preiskavo po § 129. kaz. zak. ki govori o nečistosti zoper naravo po izgledu znanega Vaksolja.

Repertoar slovenskega gledališča. Jutri, v torek vprizori se v tretjih, in sicer na »nepar«, nova velika opera »Mignon«, ki se je radi svoje izredne melodijoznosti hitro priljubila občinstvu. Prihodnja repriža te opere bode šele nekoliko kasneje, ker se pripravlja že za to teden nova uprizoritev Verdijevega »Trubadurja«. Poleg »Trubadurja« študira opera tudi še »Karmen«, ki ima ista tako kmalu priti na oder. — Drama študira fino francosko veseloigro: »Gugalnica ljubezni«, ki se v kratkem vprizori, in pa veliko burko: »Na pomoč Rusom.«

Slovensko gledališče. Ravnatelj gosp. Andrija Fijan se je v soboto od nas poslovil. Samo dvakrat je nastopil na slovenskem odru, a trdno upamo, da ga bomo še večkrat mogli podraviti, zakaj vtis, ki ga je napravil na vse občinstvo, je neizbrisno. Gosp. Fijan je nastopil same dvakrat v klasičnem »Hamletu« in v moderni igri »Učitelj Lanovec«, a že v teh dveh igrah smo spoznali, da imamo pred sabo moža nenavadnih igalskih svojstev, resničnega in velikega umetnika. Pred vsem smo na g. Fijanu občudovali kako se zna izpreminjati. Kot Fleming je bil nekaj popolnoma drugače kakor kot Hamlet, tako, da bi človek, ki ne pozna predstavljalcev, ne mogel spoznati, da je obe vloge igral eden in isti umetnik. Ves način govorenja, vse kretanje in geste — vse je znal g. Fijan čudovito izpremeniti. Njegov Jan Fleming je bil tak, kakršnega si je moral pisatelj te igre misliti. Preprost, naraven, skromen in vendar ponosno značaj. Kako lepo je znal g. Fijan karakterizirati ta značaj. Kako živo se je videla njegova navdušenost za svoj poklic, njegova prostodušnost, njegova kolegialnost, njegova ljubezen do otrok. Kako pregnantno je znal izraziti vsa raznovrstna čutila v posamičnih prizorih posebno v ljubavnem prizoru z Gizo Holmovo in v velikih nastopih s Flachsmannom in z dr. Prelom. Res, g. Fijana Jan Fleming je bil idealni značaj, dovršen v vseh detaljih. Gospod Fijan nam je podal izreden umetniški vtis. Občinstvo se mu je za to zahvalilo z viharnimi ovacijami na odprti sceni in ob koncu dejanj. Gospod Fijan je iz teh ovacij spoznal, da si je pridobil vsa srca. Slovenske dame so g. Fijanu poklonile veliko in krasno spominsko knjigo, ki mu je bila na ukusnem svetilnem stojalu izročena na odru. Domače igralke moči so se z veliko vnemo potrudile, da podprejo odličnega gosta. Gospod Tišnov je imel kot Flachsmann najlepši uspel. Pogodil je jako dobro krutega formalista in šolskega tirana, ki postane bojazljiva šljeva, se takorekoč sedge v nič, ko pridejo njegova sleparstva na dan. Takkega uspeha kakor v tej vlogi, doslej g. Tišnov še ni imel v nobeni vlogi. Vse druge vloge so, četudi riše vsaka zase poseben tip, vendar manjšega pomena. Gosp. Dobrovolny je bil jako srečen šolski nadzornik; gosp. Špurna je igrala naravno in zelo ljubezno ter je vsestransko ugajala. Izborna v maski in v igri je bila gospa Danilova, ki je predstavljala energično, korenito emancipirano učiteljico. Vse priznanje gre tudi gg. Verovšku, Boleški, Danilu, Dragutinoviču, Nučiču, Betettu in in Gradišu ter gosp. Noskovi, ki so svoje epizodne vloge vseskozi markantno izvedli, vsak seveda po svojih večjih ali manjših zmožnostih ali tako, da jim je pohvala.

Občni zbor društva „Pravnik“ je danes ob 1/9 uri zvečer v salonu gostilne pri »Kož«. Slovenski pravniki se vabijo, da se tega zborovanja zanesljivo polnoštevilno udeleže, ker se bo razpravljalo o zelo važnih zadevah.

Trgovski ples. Letošnji trgovski ples, ki ga je priredilo slovensko trgovsko društvo »Merkur«, je bil glede sijaja, elegantnosti toalet in zabavnosti na isti višini kakor lanski. Samo glede števila udeležnikov je letošnji ples zaostal za lanskim. Deloma so tega vzrok boleznij v mnogih rodovinah, deloma žalovanje, deloma to, da je za letošnji predpust projektovanih še jako mnogo veselje, deloma pa tudi nebržnost trgovskih krogov samih. Ples je po častil svojo navzočnostjo nadvojvoda Josip Ferdinand. Na stopnišču je nadvojvoda sprejel poseben odbor, v katerem so bili predsednik trgovske in obrtne zbornice, g. Jos. Lenarčič, in trgovci gg. Edmund Kavčič, Perdan, Verovšek in Urbane. Ko je nadvojvoda vstopil v dvorano, je vojaška godba zasvrala cesarsko pesem. Nadvojvoda je različne dame in gospode počastil z ogovori in se z njimi dlje časa razgovarjal. Ples so obiskali divizionar fml. vitez Chavanne z generali in mnogimi štabnimi in drugimi častniki, dvorni svetnik grof Schaffgotsch z mnogimi uradniki politične uprave, deželnoosodni predsednik Levčič z mnogimi sodnimi uradniki, zastopane so bile pa tudi druge javne oblasti in avtonomne korporacije. Plesalo se je jako animirano do ranega jutra. Prvo četvorko je plesalo 34, drugo 30, tretjo 16 in četrto še 20 parov. Sploh so se plesalke in plesalci prav dobro zabavali in je tudi v stranskih prostorih vladalo živahno življenje. Četvorko je aranžiral g. Schantel, damska darila — pravi umetvori — so vzbujala splošno senzacijo. Pripomniti je še, da so demonstrativno izostali nemški trgovci, brez dvoma z namenom, napraviti »front« proti prirediteljem slovenskega značaja. Pogrešali smo pa tudi veliko narodnih trgovcev, osobito nam ne gre v glavo, zakaj niso prišle različne gospe slovenskih trgovcev in nekatere gospodične. Tudi zastopstvo trgovskih korporacij je bilo — čudno. Seveda ni to udeležnikom prav nič kvarilo veselja do zabave.

»Glasbena Matica«. Koncert gojencev »Glasbene Matice« se je vršil večeraj v dvorani »Nar. doma« in je doprinesel dokaz, da dosega »Glasbena Matica« tudi kot učni zavod najuspešnejše uspehe. Prvenstvo gre gđ. Bojani Rozmanovi (klavir), poleg nje pa so se odlikovali A. Trost in Niko Štrtoč in Miroslav Dežela ter gđ. Ivanka Knific, ki se je izkazala kot odlična pevka. Udeležba občinstva je bila pičila, a saj tudi zdaj ni ravno ugoden čas za take priredbe.

Akademija. Sinočno predavanje g. dr. Ivana Robida v »Mestnem domu« je bilo prav dobro obiskano. Gospod predavatelj je podal uvod in splošni pregled seriji svojih predavanj o higijeni. V prihodnjih predavanjih hoče obdelati posamezne stroke higijene (zdravstva). Vseled tega že danes opozarjamo slavno občinstvo na predavanje, ki bo v soboto 28. t. m. ob 8. uri zvečer v »Mestnem domu«. — O splošni volilni pravici predaval je g. dr. Ivan Novak nedeljo v Šiški. Poudarjal je med drugim vse rasloge, ki govorje

za in proti splošni enaki volilni pravici. Mehanično seštevanje glasov vseh enako volilnih državljanov in tako dobljena večina bi sopeset ne bila pravična in pod jarmom takih večin bi stokale marsikrat velike manjšine, ki bi ostale brez vsakega glasu in zastopstva. Pravičnejše bi bilo zastopstvo manjšin, ali še bolje, zastopstvo vseh posameznih stanov in strank. Predpogoji, da volijo vsi, bodisi za ta ali oni sistem, pa je, da so volilci primerno naobraženi in da samostojno mislijo ter da se zavedajo svojih političnih pravic. Dokler pa na Kranjskem samo duhovščina, ki ima za svojo osebo itak več kot do volj volilne pravice, vpije po splošni enaki volilni pravici, je stvar sumljiva, tembolj, ker take volilne pravice sama ne uvede v kraji, kjer ima moč v rokah, kakor na Nižnjavstrijskem. Predavatelj je žel od obilo zbranega občinstva burno pritrdjevanje.

Nezgoda. Zdravnik v Škofji Loki, g. dr. A. Arko, je tako nesrečno skočil z voza, da si je zlomil roko. Prepeljali so ga v bolnico. Kremenitemu rodoljubu želimo, da bi kmalu okrevale.

Zaprli so Marijano Sodnikar iz Bodovej pri Škofji Loki. Obdolžena je, da je umorila enoletnega nezakonskega rejenčka M. haela Rudolfa. Tudi stari oče tega otroka je v preiskovalnem zaporu.

Učiteljsko društvo novomeškega okraja ima dne 26. t. m. hospitacijo v Trebnjem. Nastop bo v I. in IV. razredu. Začetek ob 1. uri popoldne.

Premeščen je višji poštni kontrolor v Gorici g. Fran. Str. mole, in sicer v Trst. Premeščen je, da se je dobil prostor za nekega pangermana, ki je v Gorici pri Slovenceh in Italijanih skrajno neprijatelj. To so razmere!

»Kraški Slavček« se imenuje bralno in pevsko društvo v Kobljeglavi na Goriškem. To društvo je trn v peti ondodnemu početa Tomagninu. Ta božji namestnik, kateremu se vsak spodoben človek ogne kakor kupu blata, je na prižnici upil; »Vi vsi, ki ste v društvu, ste se odpovedali Kristusu; svojo kri in življenje zastavim, da ne pride nobeden v nebesa. Kdor ne izstopi, naj ne pride k izpovedi, ne zdaj, ne o Veliki noči, ker jaz mu ne morem dati odveze in tudi sv. oče papež v Rimu ne. Pustite torej društvo, kjer se pelje umazano in nečisto življenje. Jaz sem poštenjak, vi vsi ste lažnjivci.« Tako je na prižnici govoril človek, ki ni vreden, da ga pes obvoha. Priporočamo članom kraškega Slavčka, naj dajo tega steklega popa malo zapreti.

Mestno mesnico je ustanovil obč. svet v Gorici, ker se ni mogel porazumeti z mesarji zastran cene mesa.

Samomor. Anton Valenčak, 35 let star, oženjen gostilničar v Št. Petru pod sv. Gorami, okraj Kožje, se je dne 20. t. m. ustrelil. Bil je tičen in to je vzrok samomora.

Izpred sodišča. Kazenske razprave pri tukajšnjem deželnem sodišču: 1.) Janez Jabornik iz Trčiča, 14 let star, priznava, da je, ko je še služil pri Rozmanovih v Trčiču za pastirja, izmaknil iz zaklenjene šupe razne gospodarske reči in v družbi drugih pastirjev tudi nekaj orehov. Obsojen je bil na 8 dni zapore. 2.) Andrej Ponikvar, pekovski pomočnik in dninar iz Želimelj, je pri Cuznarjevih v Ratečah, kjer je bil za hlapca, vzel iz omare bankovce za 20 K, jopič in hlače, vredne 4 K in je pobegnil. Obsojen je bil na 2 meseca težke ječe. 3.) Jožef Pretnar, delavec v Podbrezju, je našel denarnico z vsebino 54 K. To denarnico je izgubil Franciška Roje na okrajni cesti pri Klanou, a obdolženec je prikril in denar obdržal. Obsojen je bil na 6 tednov ječe. 4.) Posestnika sina Janez Berlic iz Županjih njiv in Janez Žagar iz Bistriščice, sta bila v družbi drugih fantov v Prelesnikovi gostilni v Stahovici. Tam se je tudi nahajal že precej vinjeni Anton Šlebir. Ko je slednji zapustil gostilno, sta šla obdolženca za njim. Janez Berlic je prvi skočil vanj, ter ga s količem udaril po obeh nogah; pa tudi Žagar je s kolom po njem tolkel. Berlic je bil obsojen na 6 tednov, Žagar pa na 4 tedne ječe.

Ujel se je. V petek zvečer je prinesel delavec Ivan Logar, stanujoč v Spodnji Šiški št. 101, k trgovcu g. Oroslovu Dolencu v Wolfvih ulicah št. 10 prodati kepo voška, ki je tehtal kakih 9 kg in je bil vreden kakih 20 K. Ker je na vedenece prinesel g. Dolencu vosek že preje dvakrat prodajal in je bila ta kepa še gorka, se mu je zdela stvar sumljiva in je privedel Logarja, ki mu je hotel med potom dvakrat uiti, na policijo da so ga zaslišali, odkod in kdo je. Pri zaslišanju je rekel, da se piše Anton Logar, da je kočar v Dobih št. 13 v litijem

okraju in da je vosek kupil doma od dveh žensk in enega možkega. Nadalje je pripovedoval, da se je pripeljal že s jutranjim vlakom in da je vosek zato tako pozno prišel prodajat, ker je neke pri Dolenjski mitnici po dnevi prodal kože. Dva stražnika sta šla z njim, da bi jima pokazal kupca, toda vodil jih je nekaj časa po Dolenjski cesti za nos in ko se je stražnikoma zdela cela stvar že preneumna, sta ga odvedla zopet na osrednjo stražnico, kjer je povedal kdo je in kje stanuje in rekel, da je vosek res najbrže ukraden. kajti on ga je našel v neki vreči na Hranilnični cesti. Policija mu pa tudi tega ni verjela, ampak je šla v Šiško, kjer se je izvršila s orožniško asistenco hišna raziskava, in sicer z uspehom. Našli so skledo v katero je Logar vosek vlival, 5 voščenihi sveč, ostanke voska in obrisača s črkama J. P. Logarjeva žena ni hotela napraviti o celi stvari ničesar vedeti, a pozneje pa je priznala, da je možu prinesel vosek in sveče njen sin Fran Logar, ki je za hlapca pri pivovarnarju in izdelovalcu sveč g. Adolfa Perlesu v Prešernovih ulicah. Sedaj so se šele policiji odprle oči, odkod je oče Logar dobival vosek, ki ga je že preje dvakrat prodal g. Dolencu. Tudi pri sinu se je izvršila preiskava, kjer so se istotako dobili ostanke sveč in voska. Kakor očeta, tako djali potem tudi sina pod ključ, kjer bodeta imela dovolj časa premišljevat o bridkosti svoje usode. Najlepše se je pa šele dognalo potem, ko sta bila »kompanjona« že v zaporu. Sin France je bil namreč nekoč nakradel gosp. Perlesu precej voska in sveč, ga doma prelihl, potem ga pa prodal — svojemu lastnemu gospodarju za 11 K nazaj, pod pretvezo, da ga je nakupil po deželi. Logarja sta doma od Sv. Križa in pristojna v Poljsnik.

Bogat gost. Večera je prišel v neko tukajšnjo zelo obiskano gostilno neki neznanec, ki se je dobro najedel pečenke in napil sladkega nektarja. Ker je imel pa v žepu najbrže »kado«, je vzel iz žepa notic ter zelo premišljeno nekaj vanj vpisaval. Natakarija in gostilničar sta mislila, da je »gospod« kak tuj trgovec in sta ga oba pustila v nemar. Ko je bilo pa tujemu »gospodu« že prevroče, je pustil bilježnico na mizi in se naredil, kakor da bi šel na stran. Ker ga pa le ni bilo nazaj, so pogledali v bilježnik, v katerega je bil »trgovec« napisal: »Rusi imajo milijon, jaz pa pol milijona.« S tem je bil tudi gost lničar na svetlem.

Jajca in desetak. V soboto je neka prodajalka na trgu prodala neki gospe nekaj jajc, katere ji je ta hotela plačati z desetakom. V tem, ko so druge ženske tudi začele zbirati jajca, je ta odšla gospe iz desetaka drobiža, ne da bi vzela bankovce, in se šele spomnila na to, ko je dama že odšla. Ker prodajalka dotično gospe, ki je prišla na zmoto najbrže šele doma, pozna, naj prinese denar na policijo, da se odda prodajalki nazaj in da ne bode imela pozneje kakih neprijetnosti.

Trpinčenje živali. V soboto zvečer je peljal čez Marijin trg Schifrerjev hlapca Jožef Grebenc tako preobložen voz, da je uboga živina komaj ležla. Gospod Otomar Bamberg, ki je član društva proti trpinčenju živali, je hlapca opozoril, da to ne gre, a ta je postal radi tega tako rabijaten, da ga je moral stražnik aretovati.

Delavsko gibanje. Večera je se odpeljalo z južnega kolodvora v Ameriko 16 Hrvatov in 3 Slovencev. — Na Dunaj je šlo 10 Kočevarjev, v Heb 25 Hrvatov, na Westfalsko 16 rudokopov, na Jesenice 15 Ogrov, v Bohinj 19, v Hrudičco pa 20 Macedoncev. — Iz Hrudičce je prišlo 30 Hrvatov, iz Zg. Avstrije 35 Slovencev, z Dunaja pa 40 Kočevarjev. — V soboto se je odpeljalo s Reke v Meran 46 Hrvatov.

Izgubljene reči. Valentin Verovšek je izgubil kuverto za 10 K. — Andrej Kastelic je izgubil denarnico, v kateri je imel 30 K denarja. — G. Roza Liningerjeva je izgubila denarnico, v kateri je imela 3 K denarja in ključ.

Najnovejša novica. Grof Julij Szapary, bivši ogrski ministrski predsednik, je umrl v Opatiji 73 let star.

Močan potres je bil 19. t. m. v Tesaliji in drugih grških pokrajinah. Zrušilo se je tudi nekaj hiš.

Ustrelil se je Dunaju ognjegasni nadzornik, bivši topničarski stotnik Bogdanović.

Za štrajkujoče rudarje ob Ruhr je došlo 250.000 mark, 50.000 mark je iz Avstrije.

— V dunajskem joki klubu je igral ruskatale pl Švakir nad 100.000 K. **Pestunja — morilka.** Pri okrožnem komisariu Hartungu v Kreuzu je služila 22letna M. Urbanik za pestunjo. Meseca novembra l. l. sta odpotovala mož in žena Hartung k neki gostiji ter zaupala dom in 2letnega sinčka pestunji. Pestunja, ki je morala skrbeti za svojega nezakonskega otroka, je sklenila oropati svojega gospodarja ter zbežati Ameriko. Da pa bi ji v oskrb izročen otrok ne bil na poti, ubila ga je s kladivom, zavila v preprogo ter ga skrila v peč. Potem je vlomila v omare in predale, pobobrila 1000 mark gotovine, dragocenosti, obleke gospodinjine in otrok, dva velika kovčega itd. ter vse izročila postreščku, da ji je spravil na kolodvor. Potem se je odpravila v Hamburg, kjer si je pod izmišljenim imenom najela stanovanje. Isti dan, ko se je hotela vkrcati na parnik, da jo prepelje v Ameriko, so jo prišli. Porotniki v Schneidemühle so jo obsodili na smrt.

Najstarejši med živečimi čebelorejci je dr. J. Dzierzcon, župnik v Sleziji, ki je dne 16. t. m. dopolnil svoje 94 leto. Že kot gimnazijski učence je kazal posebno zanimanje za skrivnostno delovanje čebel, kojih reja je bila takrat še zelo primitivna in zanemarljiva. Ko je leta 1835. dobil svojo župnijo, postavil si je čebelnjak, ki ga je kmalu zelo razširil in izpopolnil. Napravil je panje, ki so bili lahko pristopni ter so se dali po potrebi povečati in zmanjšati. Njegova glavna iznajdba pa je bilo premikajoče satovje. Dzierzcon pa je tudi najboljši in najplodovitejši pisatelj o čebelorejci.

Drag razbojnik. Po mesinskih gorah v južni Italiji se skriva že celo leto glasoviti italijanski razbojnik Barsalona. Policija, orožniki in vojaki ga neprestano iščejo, toda vedno brez uspeha. Pretečeno leto je potrošila italijanska vlada nad milijon lir za zasledovanje tega roparja, namreč za vojaške in orožniške patrulje, za vsakdanje posebne vlake, za tajno policijo in ladje. Toda vse skupaj Barsaloni ni grenilo življenja. Oč živi od ropa, a prebivalstvo ga varuje in pravočasno svari pred vsako nevarnostjo.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj 23. januarja. Ministrski predsednik Gautsch je imel dolgo posvetovanje z Bärnreitherjem, Grossom in Luegerjem. Predmet in uspeh tega posvetovanja je tajen.

Budimpešta 23. jan. Vladna stranka je imela v Losonczu volilni shod. Prebivalstvo je napadlo župnika in župana in ju preteplo. Orožniki so hoteli napraviti red, a so bili napadeni in so vsled tega streljali na ljudi. Štirje možje so biti ubiti, mnogo je pa ranjenih.

Petrograd 23. januarja. Večera j zjutraj je vojaštvo že na vse zgodaj zasedlo vsa pota, ki vodijo k zimski palači, zlasti Nikolajev most. Delavci so se začeli že dopoldne zbirati. Med delavci je vladal najlepši red. Z Vasiljevega cstrova so se začele pomikati prve delavske kolone proti zimski palači. Na Nikolajevem mostu so naleteli na vojake. Delavci so prosili, naj vojaki ne rabijo orožja. Nekateri vojaki so res odmaknili puške, a oficirji so na te vojake planili s sabljami. Delavci so bili z brutalno silo nazaj potisnjeni. Več jih je bilo ranjenih. To je razljutilo delavstvo in začele so se burne demonstracije, letelo je kamenje in počilo je nekaj revolverjev. Tudi na raznih drugih krajih je vojaštvo s silo odvrnilo delavce, da niso mogli do zimске palače. Prvi veliki boj se je vnel na Troickem mostu. Ko kavalerija ni mogla množice razgnati, je prišla infanterija in streljala. Padlo je 150 ljudi, eni mrtvi, drugi ranjeni. Zdjaj so delavci med Troickim in Nikolajevim mostom napravili barikade. Vojaštvo je barikade večkrat naskočilo, a je bilo odbito. Vojaštvo je streljalo in ubilo ter ranilo mnogo ljudi. Tudi več vojakov je bilo ubitih ali ranjenih. Na Nevskem prospektu, pri fužini Putilov, pri spomeniku

